

PATVIRTINTA:

Skuodo Bartuvos progimnazijos direktoriaus

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

2024m. vasario 28 įsakymu Nr. VI-20

(data, dokumento rūšies pavadinimas)

DIRBANČIO SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS

(darbuotojo profesijos pavadinimas)

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 6**I. BENDROJI DALIS**

- 1.1. Su pavojingomis cheminėmis medžiagomis gali dirbti asmuo, turintis ne mažiau 18 metų, praėjęs privalomą sveikatos patikrinimą, išklauses (pasirašytinai) įvadinį saugos ir sveikatos, gaisrinės saugos, saugos ir sveikatos darbo vietoje instruktavimus, apmokytas dirbti su pavojingomis cheminėmis medžiagomis.
- 1.2. Darbuotojai periodiškai instruktuojami pagal įstaigoje nustatytą instruktavimo tvarką.
- 1.3. Draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas.
- 1.4. Draudžiama atsinešti į įstaigos teritoriją, darbo vietą alkoholinius gėrimus, narkotines, chemines, sprogstamąsias medžiagas.
- 1.5. Darbuotojas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių reikalavimų, dirbti tik tuos darbus, kuriuos dirbti yra apmokytas ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.
- 1.6. Darbuotojas, pastebėjęs kitą neblaivų darbuotoją, privalo apie tai nedelsdamas pranešti administracijai ar prevencijos komisijai ir, esant reikalui, imtis priemonių galimai nelaimei užkirsti.
- 1.7. Darbo ir poilsio režimas:
 - 1.7.1. konkretus darbo ir poilsio režimas, papildomų ir specialių pertraukų skaičius, poilsio vieta nustatomi darbo tvarkos taisyklėse;
 - 1.7.2. pietų pertrauka ne trumpesnė kaip 30 min.
- 1.8. Gaisrinės saugos reikalavimai:
 - 1.8.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
 - 1.8.2. rūkyti tik tam skirtose vietose;
 - 1.8.3. žinoti savo veiksmus kilus gaisrui.

1.8. Asmens higienos reikalavimai:

1.8.1. nedirbti su techniškai netvarkingu inventoriu ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

1.8.2. rankas plauti su vandeniu ir muilu.

1.8.3. Dėvėti švarius darbo drabužius, avėti darbo avalynę.

1.8.4. Darbo vietoje nelaikyti asmeninių daiktų.

1.8.5. Valgyti ir gerti tik tam nustatytose vietose.

1.9. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus, trukdančius saugiam darbui, gaisrinės saugos ir darbo higienos reikalavimų vykdymui, pranešti tiesioginiam vadovui.

1.10. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviesti skubiąją medicinos pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu - 112.**

1.11. Darbuotojui pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma LR įstatymų nustatyta atsakomybė.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Profesinės rizikos veiksniai:

2.1.1. elektros srovės poveikis. Paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla ir kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.2. aštrūs atsikišę daiktai- galimos traumos;

2.1.3. besisukantys mechanizmai ar jų dalys – galimos traumos;

2.1.4. padidinta cheminių medžiagų garų koncentracija darbo aplinkoje;

2.1.5. COVID - 19 virusas.

2.1.6. darbas su kenksmingomis ir nuodingomis cheminėmis medžiagomis – atliekamas naudojantis guminėmis pirštinėmis;

2.1.7. darbo vietos užvertimas, užgriozdinimas pašaliniais daiktais – galimos įvairios traumos;

2.1.8. netvarkingi įrenginiai, įrankiai- galimos traumos;

2.1.9. darbas su pavojingomis cheminėmis, toksinėmis medžiagomis – galimas apsinuodijimas.

2.1. Saugos priemonės:

2.1.1. apsisaugojimui nuo elektros traumų reikia sekti, kad nebūtų pažeista laidų ir kabelių izoliacija, įrenginiai turi būti patikimai įžeminti;

2.1.2. apsisaugojimui nuo galimų traumų, laikytis mechanizmų eksploatavimo instrukcijų reikalavimų, naudoti tvarkingas darbo priemones;

2.1.1. patalpų vėdinimui turi būti pastoviai įjungta ventiliacija arba patalpos pastoviai vėdinamos atidarius duris arba orlaides;

- 2.1.2. rankų apsaugai nuo pav. cheminių medžiagų- dėvėti gumines pirštines;
- 2.1.3. ant visų indų su cheminėmis medžiagomis turi būti užklijuota etiketė su tikslu ir aiškiu medžiagos pavadinimu ir koncentracija;
- 2.1.4. akių apsaugai, dėvėti apsauginius akinius;
- 2.1.5. kad cheminės medžiagos nepatektų į organizmą pro kvėpavimo takus, reikia naudoti respiratorius;
- 2.1.6. med. kaukės apsaugo veido odą, burną nuo mikroorganizmų, virusų patekimo.
- 2.2. Būtinės apsaugos priemonės:
 - 2.2.1. darbo kostiumas ar prijuostė;
 - 2.2.2. apsauginės butilo gumos, neopreninės ar kitos apsauginės pirštinės.
 - 2.2.3. darbo avalynė;
 - 2.2.4. apsauginiai akiniai;
 - 2.2.5. respiratorius-kaukė;
 - 2.2.6. vienkartinės pirštinės;
 - 2.2.7. apsauginis skydelis.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1 Prieš pradėdant darbą, apsivilkti tvarkingus darbo drabužius, naudoti paskirtas asmeninės apsaugos priemones.
- 3.2 Susipažinti su naudojamų cheminių medžiagų sudėtimi, kenksmingumu, fizikinėmis ir cheminėmis savybėmis.
- 3.3 Dirbant pavojingomis cheminėmis medžiagomis reikia laikytis kuo didžiausio tvarkingumo. Netyčia išpiltą preparatą reikia tuojau pat supilti atgal į tarą, o likučius nukenksminti.
- 3.4 Perpilant ar sveriant chemines medžiagas, atsižvelgiant į cheminių medžiagų paskirstymą be spec. drabužių naudoti respiratorių, dujokaukę, apsauginius akinius.
- 3.5 Patikrinti ar gerai veikia ventiliacija, ar gerai apšviesta darbo vieta, neslidžios grindys.
- 3.6 Tvarkingai užsivilkti darbo drabužius, visos sagos turi būti užsegtos, rūbai tvarkingi, nesuplyšę, švarūs. Apsiauti darbo avalynę, kuri turi atitikti reikalavimus keliamus sprogimo ir gaisro atžvilgiu pavojingoms patalpoms.
- 3.7 Patikrinti darbo įrankių tvarkingumą. Įrankiai darbo metu susilietę su metaliniais paviršiais (atidarant metalines statines su cheminėmis medžiagomis ir kt.) neturi sukelti kibirkščiavimo.
- 3.8 Cheminių medžiagų sandėliavimo patalpoje patikrinti ištraukiamosios ventiliacijos veikimą.
- 3.9 Apie pastebėtus trūkumus pranešti įstaigos vadovui.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Palaikyti tvarkingą darbo vietą.
- 4.2. Reikalavimai dirbant su cheminėmis medžiagomis:
 - 4.2.1. dirbant su pavojingomis cheminėmis medžiagomis reikia dėvėti asmenines apsaugos priemones: apsauginius akinius, gumines pirštines, respiratorius-kaukes;
 - 4.2.2. naudoti chemines medžiagas tik pagal paskirtį, vadovaujantis jų panaudojimo instrukcijomis;
 - 4.2.3. cheminių medžiagų perpylimui naudojami indai turi būti švarūs ir sausi, neskilę, specialiai skirti tam tikslui;
 - 4.2.4. saugotis, kad cheminės medžiagos nepakliūtų ant odos, į akis;
 - 4.2.5. sekti cheminių medžiagų koncentraciją darbo patalpų ore;
 - 4.2.6. nenaudotų, naudojamų ir jau panaudotų cheminių medžiagų bei reagentų laikymui imti tik tam skirtus indus;
 - 4.2.7. sandėliuoti chemines medžiagas tik tam skirtoje vietoje.
- 4.3. Negalima cheminių medžiagų pilti į kriauklę ir darbo vietoje ant jų turi būti užrašai su pavadinimu ir koncentracija bei poveikiu žmogui.
- 4.4. Dirbant su pavojingomis cheminėmis medžiagomis naudoti didesnę koncentraciją nei nurodyta pavojingos cheminės medžiagos instrukcijoje ar SDL.
- 4.5. Įvairias naudojamąs medžiagas nešti tvarkingoje taroje, nenešti indų, laikant rankoje įrankius.
- 4.6. Radus kokią nors cheminę medžiagą be skiriamųjų ženklų ar užrašų, neuostyti ir neragauti jo; jokių cheminių medžiagų tirpalų traukiamų pipete, netraukti burna.
- 4.7. Nelaikyti cheminių medžiagų arti elektros spintų, įrengimų, darbo vietoje, takuose, skirtuose vaikščioti.
- 4.8. Dėžes, įvairias talpas atidaryti tik tam tikslui skirtais įrankiais bei spec. pirštinėmis.
- 4.9. Draudžiama pilti chemines medžiagas į kanalizaciją, vandens telkinius, buitinių atliekų kontenerius.
- 4.10. Išsiliejusias ar išbirusias chemines medžiagas būtina nedelsiant surinkti ir/ar nukenksminti.
- 4.11. Darbo vietą užlaikyti švarią ir tvarkingą, neužkrauti jos pašaliniais daiktais.
- 4.12. Nepalikti savo darbo pašaliniais asmenims, jeigu laikinai reikia pasitraukti iš darbo vietos, apie tai informuoti savo tiesioginį darbo vadovą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Bendrosios priemonės, kurių turi imtis patys dirbantieji apsinuodijimo atveju nepriklausomai nuo rūšies nuodų, dėl kurių įvyko apsinuodijimas, yra šios, kad į organizmą daugiau nepatektų nuodų:
- 5.1.1. pro kvėpavimo takus- iš apnuodytos zonos nukentėjusį išnešti į tyrą orą;
- 5.1.2. pro odą- nuodus rūpestingai nuplauti vandens srove arba neišteplojant nuimti kokios nors medžiagos pagalba, o paskui nuplauti vandeniu, nuodams patekus į akis, jas gerai išplauti vandeniu arba geriamosios sodos 2 % tirpalu;
- 5.1.3. pro skrandžio- žarnyno traktą- duoti išgerti keletą stiklinių vandens (pageidautina) šilto arba silpnai rausvo kalio permanganato tirpalo ir pirštu erzinant užpakalinę ryklės sienelę, sukelti vėmimą (2-3 kartus), po to išgerti pusę stiklinės vandens su 2-3 valgomaisiais šaukštais aktyvios anglies, o paskui priimti vidurius paleidžiančių vaistų.
- 5.2. Esant odos kraujavimui, dėti vandenilio peroksido sudrėkintus tamponus, tekant kraujui iš nosies, nukentėjusįjį paguldyti, kiek pakelti ir truputį užversti galvą, ant nosies ir pakaušio dėti šaltus kompresus, į nosį- vandenilio peroksido sudrėkintus tamponus.
- 5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti vadovui, kreiptis į medicinos punktą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia darbuotojų gyvybei.
- 5.4. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius **bendruoju pagalbos telefonu - 112**, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti vadovą. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos.
- 5.5. Įvykus avarijai, nedelsiant informuoti vadovą ir išeiti iš pavojingos zonos.
- 5.6. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Sutvarkyti savo darbo vietą, cheminių medžiagų naudojimo, laikymo ir sandėliavimo patalpas, įrankius nuvalyti ir sudėti į jiems skirtą vietą.
- 6.2. Nusivilkti darbo rūbus, apžiūrėti, ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti juos skalbimui.
- 6.3. Rankas ir veidą nuplauti vandeniu su muilu.
- 6.4. Apie darbo metu pastebėtus saugaus darbo taisyklių pažeidimus, apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu informuoti vadovą.